

СВЕТСКО СТАНОВНИШТВО РАСТЕ, ХОЋЕ ЛИ ПЛАНЕТА ИЗДРЖАТИ?

ЧИЈЕ ЈЕ МЕСТО ПОД СУЊЦЕМ

Пише Владимир ВЈЕШТИЋ

Пренасељеност у најширем смислу подразумева да број организама премашује способност одређеног хабитата да им створи услове за живот. У ужем смислу, појам се односи на људску популацију и њену животну околину, под којом се може подразумевати цела Земља, али и мање географске целине, као што су државе, регије, градови и насеља. До пренасељености може доћи због повећања стопе рађања или смањења смртности, због миграција, али и трошења ресурса, а може је чак бити и у слабо насељеним подручјима која имају ограничену или никакву способност одржавања живота, што је случај у пустињама.

Неспорно, последњих нешто више од два века карактерише нагли скок броја становника на планети. Тај тренд проузроковале су индустријске револуције, каже Петар Кочовић, професор на Универзитету Унион „Никола Тесла“ (ФСОМ)

– Прва индустријска револуција настала је врло брзо након што је Џејмс Ват конструисао прву парну машину, 1769. године, друга око 1870, појавом покретне траке у Фордовим фабрикама, када долази до новог убрзања у производњи, а трећа 1946, појавом првог рачунара. Четврта индустријска револуција сачекала је 2015. годину и аутоматизацију коју су донели сензори.

Старење популације

Кочовић истиче да је у веку за нама пораст највећи у Азији, чији су многи градови пренасељени.

– Некада су њихове породице имале петоро и више деце, данас углавном двоје. Раније се живело од пољопривреде, за коју су, осим животиња, биле потребне и људске руке. Становништво је расло споро до 1800. године, превасходно због смртности деце, која су највише умирала пре навршене пете године, чак четворо од шест рођених – каже професор Кочовић.

На питање шта се то десило па је смртност смањена, професор каже да је, због поменутих промена, више хране

могло да се произведе са мање рада, пијаћа вода је све више била доступна и у објектима за становање, а увођење санитариија је такође значајна компонента смањења смртности.

– Уочимо још један детаљ. Од 2000. године, када је на земљи било око шест милијарди становника, а данас је више од седам, број деце млађе од 15 година је око два милиона. Не повећава се! Шта то значи? Повећава се старост популације, превасходно од Другог светског рата навамо, због побољшања услова живота – подсећа наш саговорник.

Број становника по старосним категоријама 2012. године изгледао је овако: деца до 15 година – две милијарде; од 16 до 30 година – две милијарде; од 31 до 45 година – милијарду; од 46 до 65 година – милијарду; преко 65 година – милијарду. Очекује се да 2058. године на планети буде 10 милијарди становника, по две у свим категоријама.

– Ево још једног показатеља, од седам милијарди становника, тренутно на америчком континенту, Африци и у Европи живи по милијарда, а преостале четири у Азији и Океанији. За тридесетак година Азију ће „населити“ још милијарда, око док ће 2100. у Африци живети још две милијарде људи, укупно четири – сматра Кочовић.

Прираштај Африци неће донети благостање, остаће подручје најекстремнијег сиромаштва. Упркос помоћи држава донатора и Уједињених нација, све мање људи успева да премаше границу сиромаштва која износи два долара на дан.

– Ко има два долара, може да купи папуче и отпешачи до удаљених извора воде или на пијак са малом количином хране коју би продао. Често је и бицикл, ради лакшег преносења терета, недосањани сан, а они који га имају знатно

Професор Петар Кочовић

Очекује се да ће 2058. године на Земљи живети 10 милијарди становника, чији се број сваког дана повећа за око 200.000 новорођених. Као одговор забринутима за будућност „зелене планете”, критичари „Новог светског поретка” тврде да је „Мит о пренасељености” (заједно са оним о глобалном загревању) централна подметачина те нове идеологије, док теоретичари (завере) „златне милијарде” истичу да постоји тајни план „елите у сенци” да, због демографског „бума” и недостатка ресурса, спроведе програм смањења броја људи који укључује сва средства, биолошке ратове и терористичке нападе са фаталним последицама.

лакше обављају дневне, често рутинске послове. Мотор или аутомобил су чист луксуз за многе становнике Африке и Азије – каже Петар Кочовић.

Достизање (или не) границе од два долара дневно директно утиче на ниво образовања становника афричких и азијских земаља, као и на потрошњу енергије неопходне за обављање свакодневних послова али и на куповину давно измишљених уређаја, као што је веш машина.

Велике регионалне разлике

Проф. др Слободан Мишовић, са Факултета безбедности Универзитета у Београду, истиче да проблем данашњег становништва није у великом броју, него у великим регионалним разликама, снажној концентрацији главнине човечанства на релативно скученом простору и израженом сталном кретању.

– Кретање подразумева природни прираштај и просторну покретљивост (миграције), и последица је низа при-

МИГРАЦИЈЕ

Миграције становништва нису изум ових времена, постоје одувек, од првих дана. Из Етиопије, где су регистроване прве насеобине, људи су се селили на све четири стране света, прво на југ и север, а затим преко Азије и залеђеног Беринговог мореуза и Аљаске на амерички континент. Претпоставља се да је у доба Исуса Христа на планети живело око сто милиона људи – највише око река Јангцекјанг и Инда. То су и данас најнасељеније области на свету. Амерички континент насељавало је тек око пет милиона становника, каже професор Кочовић.

– Ни освајања територија, до преласка на амерички континент, нису довела до већих миграција. Европа, Индија и Кина су предњачиле у повећању популације. А онда, полагано, Америка почиње да се насељава, превасходно исток данашњих Сједињених Америчких Држава. Прву милијарду планета је достигла 1804. године, другу 1927, трећу 1959. године, четврту 1974, пету 1987, шесту 1999, а седму – 2012. године!

МИТ О ПРЕНАСЕЉЕНОСТИ

Критичари „Новог светског поретка” проблем експанзије становништва називају „Митом о пренасељености планете”, који, заједно са „Митом о глобалном загревању”, по њима, представља темељне идеолошке стубове новог времена, намењене припреми „ко зна чега”. Он се, како кажу, континуирано и безупитно, преко организација и агенција УН, и уз медијску халабуку, претвара у „агенду депопулације”.

родних и друштвених чинилаца. Одувек су ти услови пресудно утицали на развој и кретање становништва. Најзначајнији природни су рељеф, клима, плодност тла, богатство водом и њихова близина, вегетација, проходност и комуникативност, као и богатство рудама и минералима. Одлучујући друштвени фактори тичу се социјалног статуса и животног стандарда, нивоа друштвене свести, могућности образовања, услова за запошљавање и задовољавање културних и других потреба, као и за формирање породице – каже др Мишовић.

Иако је популациона прогноза веома популарна „дисциплина“, тешко је са сигурношћу тврдити да ће половином 21. века на планети живети десет милијарди људи. Оно што јесте извесно, свет се све више сучава са вели-

ким проблемима услед недостатака хране и пијаће воде и свега осталог (знаног и незаног), као последица пренасељености. Индија популационо драматично расте и већ сада се сучава са озбиљним проблемима због смањених залиха хране и воде. Тамошња власт нуди новац младим брачним паровима да одгоде рађање деце за бар две године након венчања, не би ли ублажили повећање броја новорођених.

С друге стране, у највећем броју најразвијенијих земаља постоји латентни или изражени проблем негативног природног прираштаја. Баланс се мења, а последице се могу само наслутити. Нека остане забележено да је, баш као и становништво, и новац изразито неједнако распоређен на „зеленој планети“. Па тако данас само 62 људи на свету поседује новчану масу као остатак човечанства. ■

ТЕОРИЈА „ЗЛАТНЕ МИЛИЈАРДЕ“

Теоретичари (завере) „Златне милијарде“ кажу да постоји тајни план „елите у сенци“ да, због наводне пренасељености и недостатка ресурса, спроведе програм смањења броја људи који дозвољава сва средства, укључујући ратове и терористичке нападе са фаталним последицама: Ратови букте широм света, у нападима екстремиста гину хиљаде људи, вируси свакодневно односе животе, а епидемија канцера и дијабетеса се шири. Ти катастрофални догађаји нису случајни, верују они, већ су део добро осмишљеног плана депопулације планете и пројекта „Златна милијарда“.

Наводни циљ пројекта, каже ово бизарно тумачење, јесте да се вирусима, ратовима, глађу и стерилизацијом спречи пренасељеност планете и да се број људи смањи за чак шест милијарди. Један од првих аутора који је споменуо ову теорију био је руски писац и геолог Рудолф Баландин. У једном чланку он је објавио да је на Земаљском самиту 1992. договорено да је оптималан број људи на планети једна милијарда.

– Тај термин први пут сам чуо од академика Никите Мојсејева крајем осамдесетих. Он ми је тада рекао да је једини излаз из глобалне еколошке кризе првенствено контрола рађања и спуштање броја људи на планети на милијарду.

– Коју милијарду? – питао сам га.

– Милијарду најзаслужнијих. Толико људи може да постоји у биосфери, а да је не уништава. То ће бити најбољи људи, златна милијарда – рекао ми је.

Руски публициста Виталиј Бабенко тврди да је идејни творац тог концепта демограф и економиста Томас Роберт Малтус (1766–1834).

– У време када је број људи достигао једну милијарду, Малтус је тврдио да ће нам због пренасељености претити недостатак ресурса. Та теорија је постала толико популарна да у тајним друштвима верују да се катастрофа која се спрема може спречити само наглом депопулацијом – пише Бабенко.